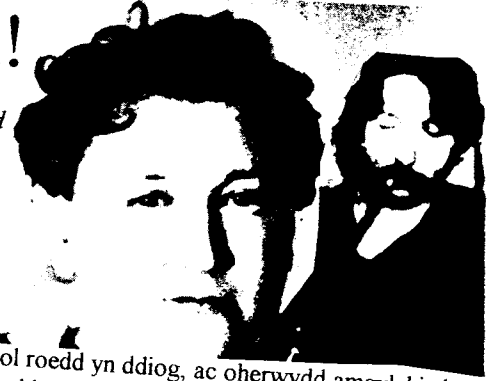

Bym Bohemaidd!

Mae hanes bywyd awdur y clasur anarchaidd *The Good Soldier Svejk*, **Jaroslav Hasek** yn un rhestr hir o ymddygiad cywilyddus. Roedd yn rebel, crwydryn, triwant, anarchydd, bradwr a Chomisar Sofietaidd. Yn fab i ysgolfeistr alcoholic, cafodd ddechreuad gwael mewn bywyd, ac aeth o ddrwg i waeth.

Ganed y triwant wrth reddf hwn ym Mhrâg ar Ebrill 30, 1883. Yn yr ysgol roedd yn ddiog, ac oherwydd amgylchiadau gwael y teulu, pan fu farw ei dad aeth yn syth i weithio mewn siop fferylydd. Canlyniad hyn oedd... wedi cymysgu rhai cemegau yn y siop mewn ymdrech i greu bom, llwyddodd i chwythu'n deilchion bob un o ffenestri'r siop, a disgynnodd y drws oddi ar y fframyn oedd yn ei ddal. Chafodd Hasek mo'i anafu, a'i ymateb i'r digwyddiad oedd *'Weithiodd hwnna'n dda iawn. Wnes i ei fwynhau!'*

Gyda'r hedyn cyntaf hwn o anarchiaeth wedi ei blannu aeth ymlaen i bethau mwy. Yn 14 oed cymrodd ran yn y terfysgoedd gwrth-Almaenaidd ym Mhrâg, gan rwygo posteri a datganiadau Ymerodraeth Awstria-Hwngari oddi ar welydd y ddinas, a thori ffenestri adeiladau'r llywodraeth, cyn mynd ymlaen i gynnuai tân yng ngardd gefn Almaenwr.

Erbyn 1907 roedd y tuediadau anarchaidd mor gryf yn Jaroslav Hasek, dychwelodd o daith grwydro o amgylch Moravia, Galicia a Hwngari i Brâg, a dechrau gweithio ar gylchgrawn anarchaidd. Yn y cyfnod hwn bu'n darlithio i weithwyr tecstilïau a glowyr mewn rhannau o Awstria, a chafodd ei labelu gan yr heddlu cudd fel person peryglus iawn

Er bod ei gyd-anarchwyr i fod yn bobl oddefgar llwyddodd i wylltio hyd yn oed rhain pan werthodd feic y swyddfa am bris isel er mwyn iddo fedru mynd allan i yfed. Roedd wedi eu digio'n ddigonol i gael ei dafu allan o'r mudiad, er iddo achub eu bywydau ynghynt. Digwyddodd hyn pan ddaeth dyn o'r enw Pietro Pern i'w swyddfa yn hawlio ei fod yn anarchydd Eidalaidd, a gofyn iddyn nhw gyhoeddi erthygl ganddo oedd yn ymosod ar Ymerawdwr Awstri-Hwngari. Sylwodd Hasek bod y darn yn darllen fel petai wedi cael ei gyfiethu o'r iaith Czech, a rhybuddiodd ei gyd-anarchwyr o'r perygl.

Cantuwyd mai ysbwr oedd Pern - cafodd ei wisgo mewn dillad merched, rhoddwyd chloroform iddo, a'i adael yn nghaets y mwnci yn Zoo Prague. Dinistriodd Hasek yr erthygl, ac ar yr un diwrnod daeth yr heddlu cudd i archwilio'r swyddfa. Byddai'r erthygl gan yr *agent provocateur* Pern wedi golygu 20 mlynedd o lafur caled i Hasek a'i gyd-anarchwyr. Dair wythnos yn ddiweddarach daeth dyn arall mewn i swyddfa'r anarchwyr. Roedd hwn yn gwisgo *bandages* o gwmpas ei ben ac roedd ganddo aelïau trwchus. Hawliau mai anarchydd Almaenaidd ydoedd. Sylwodd Hasek bod rhywbeth yn rhyfedd am ei acen. Rhwygodd y *bandages* oddi ar ei wyneb a chanfod mai Pern ydoedd unwaith eto. Cafodd ei wisgo mewn dillad merched, rhoddwyd chloroform iddo, a'i adael yn nghaets y mwnci yn Zoo Prague - wnaeth e ddim dychwelyd eto!

Symudodd Hasek ymlaen i achosi anhrefn pellach pan ddaeth yn olygydd cylchgrawn diffrifol o'r enw *Animal World*. Wedi bod yn gweithio'n galed ar y cylchgrawn am wythnosau dechreuodd deimlo'n *bored*, a'i ffordd o ddatrys hyn oedd dechrau dyfeisio anifeiliad newydd, a chyhoeddi ffeithiau anhygoel amdany'n nhw, pethau fel *'Mae llwythi peryglus o ddaeargwn Albanaidd wedi bod yn codi ofn ar drigolion Patagonia...'* Dywedodd yn ei cylchgrawn hefyd ei fod wedi darganfod olion pryfyn hynafol, a chafwdd hysbyseb oedd yn ceisio gwerthu dau *'thoroughbred werewolf'*

Ar ôl cael y sac unwaith yn rhagor penderfynodd ffurfio plaid wleidyddol newydd - sef *Y Blaid ar Gyfer Newid Araf a Chymhedrol o Fewn Terfyniau'r Gyfraith*, ac ar ei ffordd i gyfarfod cyntaf ei blaid cafodd ei arestio am ymosod ar heddwes, a'i garcharu am fis!!

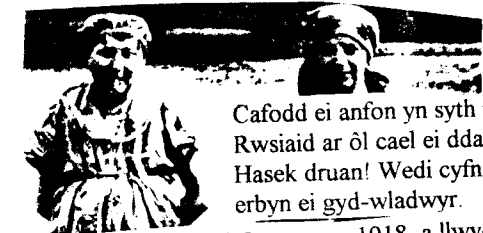
Ar ddechrau'r Rhyfel Byd Cyntaf ceisiodd Hasek gyflawni ei dwyll mwyaf mentrus a pheryglus. Symudodd i fyw mewn puteindy dan ffug-enw sy'n golygu *kiss my arse* am-yn-ôl yn yr iaith Czech, gan honni ei fod yn cadw llygad ar weithgareddau uwch swyddogion byddin Awstria. Cafodd yr heddlu wybod yn syth, ac wedi iddyn nhw amgylchynu'r puteindy arestiwyd Hasek. Credai'r heddlu eu bod wedi dal ysbwr pwysig, ond pan holwyd iddo pam yr oedd wedi gwneud yr hyn a wnaeth ei ateb oedd ei fod am sicrhau bod system heddlu Awstria'n gweithredu'n effeithiol. Pum niwrnod yn y carchar, a chonsriptiwn i'r fyddin oedd y gosb

IVAN HASEK

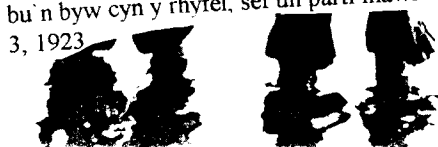

Svejk

Cafodd ei anfon yn syth i'r Ffrynt yn Rwsia yn y gobaith y byddai'n cael ei ladd yn syth. Ond cafodd Hasek ei gipio gan y Rwsiaid ar ôl cael ei ddal yn cysgu mewn *dug out* - roedd pawb arall wedi ffoi ond doedd neb wedi meddwl am ddihuno Hasek druan! Wedi cyfnod mewn gwersyll milwrol ymunodd ag uned wirfoddol ym myddin Rwsia a bu'n ymladd yn erbyn ei gyd-wladwyr.

Yn dilyn y rhyfel aeth i Foscow yn 1918, a llwyddodd i ennill sawl dyrchafiad cyn gael ei benodi'n y diwedd yn Gomisar gyda'r teitl swyddol 'Pennaeth Adran Ryngwladol Adain Wleidyddol y Fyddin Goch'. Serch hynny, penderfynu dychwelyd i'w wlad (newydd) wnaeth Hasek yn 1920, gan deimlo y medrai gyfrannu at adeiladu Czechoslofacia newydd gyda dyfodol gwell. Chafodd Hasek ddim croeso yno: methodd ddod o hyd i swydd sefydlog, ac edrychai ei gyd-wladwyr arno fel bradwr a Bolshevik. Wedi dychwelyd i Czechoslofacia aeth ati eto i fyw y math anarchaidd o fywyd y bu'n byw cyn y rhyfel, sef un parti mawr di-ddiwedd. Doedd ei gorff ddim yn gallu dygymod â hyn, a bu farw ar Ionawr 3, 1923

Jaroslav Hasek - rebel, crwydryn, triwant, anarchydd, bradwr a Chomisar Sofietaidd - O ie, a gyda llaw, ef hefyd oedd y dyn wnaeth ysgrifennu 4 pennod (roedd y llyfr i fod yn 6 phennod) o un o glasuron llenyddol yr Ugeinfed Ganrif - *The Good Soldier Svejk*.

